

«تحولات ماهیانه بازار نفت»

حسین یادگاری

تحولات اقتصادی

بر اساس گزارش صندوق بین‌المللی پول پیش‌بینی می‌شود که در سال ۲۰۱۰ نرخ رشد اقتصادی جهانی به ۳/۸ درصد برسد که با برآورد ماه ژوئن ۲۰۱۰ تفاوتی ندارد. تاکنون بهبود اقتصادی جهان توسط محرک‌های پولی و مالی حمایت می‌شد اما بر اساس گزارش صندوق بین‌المللی پول این محرک‌ها در ماه‌های آتی کاهش خواهند یافت و در عوض افزایش مصارف خصوصی و سرمایه‌گذاری تا حدودی این کاهش را جبران خواهند کرد. با این حال بدلیل سیاست انقباض مالی در اکثر کشورهای در حال توسعه و انقباض پولی و مالی در چین، رشد اقتصادی جهان در سال ۲۰۱۱ اندکی کاهش خواهد یافت و پیش‌بینی می‌شود به ۳/۷ درصد برسد. بر این اساس پیش‌بینی می‌شود که در سال ۲۰۱۱ رشد اقتصادی امریکا و چین به ترتیب به ۲/۵ و ۸/۸ درصد برسد. رشد اقتصادی سایر مناطق نیز در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۱. رشد اقتصادی مناطق مختلف جهان در سال‌های ۲۰۱۰ و ۲۰۱۱

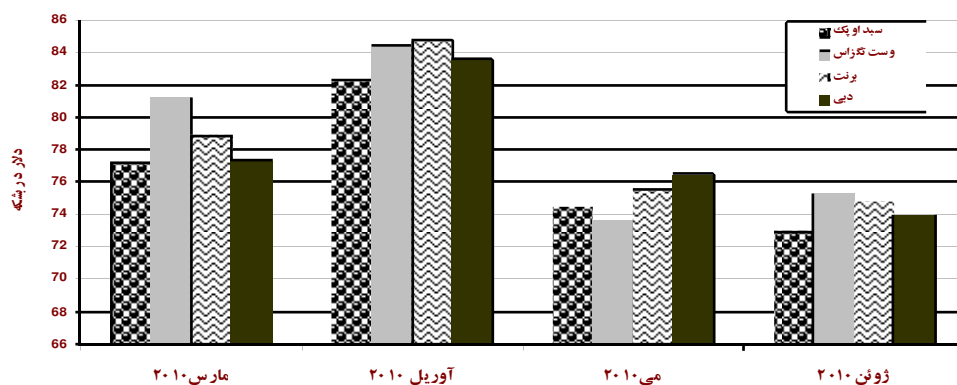
سال	۲۰۱۰	۲۰۱۱	شرح
جهان	۳/۸	۳/۷	
منطقه OECD	۲/۱	۲	
امریکا	۲/۸	۲/۵	
ژاپن	۲/۷	۱/۴	
منطقه یورو	۰/۷	۰/۹	
چین	۹/۵	۸/۸	
هند	۷/۸	۷/۷	

منبع: بولتن اوپک ژوئیه ۲۰۱۰

تحولات بازار نفت خام

بهای سبد نفت خام اوپک در ماه ژوئن ۲۰۱۰ در مقایسه با ماه می بیش از ۱/۵ دلار کاهش یافت و بطور متوسط به ۷۲/۹۵ دلار در هر بشکه رسید. این قیمت از اکتبر سال ۲۰۰۹ تاکنون پایین ترین سطح قیمت بوده است. قیمت سبد نفت خام اوپک در ماه ژوئن ۲۰۱۰ در محدوده ۷۰ تا ۷۵ دلار در بشکه در نوسان بود درحالیکه دامنه نوسان قیمت در ماه می بین ۶۷ تا ۸۴ دلار در بشکه بوده که نشان دهنده نوسانات شدیدتری در ماه می می باشد. بنابراین قیمت سبد نفت خام اوپک در نیمه اول سال ۲۰۱۰ بجز چند روز در دامنه ۷۰ تا ۸۰ دلار در بشکه در نوسان بوده و بطور متوسط در این مدت در سطح ۷۶ دلار در بشکه قرار داشته است. طی ماه های می و ژوئن ۲۰۱۰ متوسط بهای سبد نفت خام اوپک بدلیل افزایش عرضه نفت خام و افزایش سطح ذخیره سازی ها بیش از ۹ دلار در بشکه کاهش یافته اما با این وجود در مقایسه با سطح قیمت سبد اوپک در مدت مشابه سال ۲۰۰۹ هنوز ۶/۷ درصد بالاتر بوده است. در ماه ژوئن ۲۰۱۰ افزایش سطح ذخیره سازی ها، تعمیرات فصلی پالایشگاه ها و افزایش عرضه نفت خام مهمترین عوامل کاهش قیمت بوده اند.

متوسط قیمت نفت خام های شاخص (مارس تا ژوئن ۲۰۱۰)

جدول ۲. متوسط قیمت نفت خام‌های شاخص

(دلار در بشکه)

اختلاف قیمت دبی با وست تگزاس	سبد اوپک	وست تگزاس	برنت	دبی	
۱/۶۱	۷۶/۰۱	۷۸/۳۰	۷۶/۱۹	۷۶/۶۹	متوسط ژانویه ۲۰۱۰
۲/۹۴	۷۲/۹۹	۷۶/۳۴	۷۳/۶۴	۷۳/۴۰	متوسط فوریه ۲۰۱۰
۳/۹۴	۷۷/۲۱	۸۱/۲۵	۷۸/۹۰	۷۷/۳۱	متوسط مارس ۲۰۱۰
۰/۸۵	۸۲/۳۳	۸۴/۴۴	۸۴/۷۹	۸۳/۵۹	متوسط آوریل ۲۰۱۰
-۲/۸۴	۷۴/۴۸	۷۳/۶۵	۷۵/۵۷	۷۶/۴۹	متوسط می ۲۰۱۰
۱/۳۰	۷۲/۹۵	۷۵/۲۹	۷۴/۸۵	۷۳/۹۹	متوسط ژوئن ۲۰۱۰
۰/۰۵	۶۱/۰۶	۶۱/۸۸	۶۱/۶۸	۶۱/۸۳	متوسط سال ۲۰۰۹
۶/۱۵	۹۴/۴۵	۱۰۰	۹۷/۳۷	۹۳/۸۵	متوسط سال ۲۰۰۸
۳/۹۱	۶۹/۱۰	۷۲/۲۹	۷۲/۵۵	۶۸/۳۸	متوسط سال ۲۰۰۷
۴/۵	۶۱/۰۸	۶۶/۰۴	۶۵/۱۶	۶۱/۵۴	متوسط سال ۲۰۰۶
۷/۱۵	۵۰/۶۴	۵۶/۵۱	۵۴/۴۴	۴۹/۳۶	متوسط سال ۲۰۰۵

منبع: بولتن اوپک و نشریه MEES ژوئیه ۲۰۱۰

تولید و عرضه نفت اوپک

بر اساس گزارش منابع ثانویه متوسط تولید نفت خام اوپک با احتساب آنگولا، عراق و اکوادور در ماه ژوئن ۲۰۱۰ به ۲۹/۲۰۳ میلیون بشکه در روز رسید که در مقایسه با ماه می در حدود ۵ هزار بشکه در روز افزایش داشت. همچنین تولید یازده عضو اوپک (بدون عراق) به ۲۶/۸۵۵ میلیون بشکه در روز رسید که در مقایسه با می در حدود ۶۲ هزار بشکه در روز افزایش داشت. در این ماه بیشترین افزایش تولید با ۴۷ هزار بشکه در روز متعلق به کشور عربستان بوده است.

جدول ۳. تولید نفت خام اوپک براساس منابع ثانویه در سال‌های ۲۰۰۹ و ۲۰۱۰

(هزار بشکه در روز)

اختلاف ژوئن ۲۰۱۰ نسبت به می ۲۰۱۰	ژوئن ۲۰۱۰	می ۲۰۱۰	آوریل ۲۰۱۰	سه ماهه دوم ۲۰۱۰	سه ماهه اول ۲۰۱۰	سه ماهه چهارم ۲۰۰۹	سه ماهه سوم ۲۰۰۹	سال ۲۰۰۹	کشور
-۲/۲	۱،۲۷۲	۱،۲۷۴	۱،۲۷۵	۱،۲۷۴	۱،۲۷۱	۱،۲۷۰	۱،۲۷۵	۱،۲۷۰	الجزایر
-۲۵/۴	۱،۸۴۳	۱،۸۶۸	۱،۸۹۴	۱،۸۶۸	۱،۹۱۲	۱،۸۷۳	۱،۸۲۸	۱،۷۸۶	آنگولا
-۶/۹	۴۶۳	۴۷۰	۴۷۶	۴۶۹	۴۷۴	۴۷۴	۴۷۲	۴۷۷	اکوادور

ایران	۳،۷۲۵	۳،۷۴۹	۳،۷۲۸	۳،۷۴۲	۳،۷۵۰	۳،۷۶۳	۳،۷۴۸	۳،۷۳۸	-۱۰/۳
عراق	۲،۴۲۲	۲،۴۹۹	۲،۴۵۹	۲،۴۶۳	۲،۴۵۵	۲،۴۳۱۰	۲،۴۰۴	۲،۳۴۸	-۵۶/۳
کویت	۲،۲۶۳	۲،۲۵۴	۲،۲۷۵	۲،۲۸۸	۲،۳۱۱	۲،۳۰۱	۲،۳۱۱	۲،۳۲۲	۱۰/۳
لیبی	۱،۵۵۷	۱،۵۵۷	۱،۵۴۰	۱،۵۴۳	۱،۵۶۴	۱،۵۵۸	۱،۵۶۳	۱،۵۷۲	۸/۷
نیجریه	۱،۸۱۲	۱،۷۳۹	۱،۹۴۲	۱،۹۸۷	۱،۹۷۰	۱،۹۸۵	۱،۹۵۱	۱،۹۷۵	۲۳/۶
قطر	۷۷۶	۷۸۰	۷۹۲	۸۰۵	۸۱۳	۸۱۳	۸۱۱	۸۱۵	۴/۲
عربستان	۸،۰۵۵	۸،۱۲۳	۸،۱۲۲	۸،۱۲۷	۸،۱۷۳	۸،۱۵۱	۸،۱۶۳	۸،۲۰۷	۴۳/۶
امارات	۲،۲۵۶	۲،۲۵۳	۲،۲۵۸	۲،۲۸۰	۲،۳۱۳	۲،۲۹۱	۲،۳۲۳	۲،۳۲۴	۱/۵
ونزوئلا	۲،۳۱۱	۲،۳۲۳	۲،۲۹۰	۲،۲۹۱	۲،۳۱۳	۲،۳۰۲	۲،۳۱۱	۲،۳۲۶	۱۴/۷
مجموع اوپک	۲۸۷۰۹	۲۸۸۵۲	۲۹۰۲۱	۲۹۱۸۲	۲۹۱۷۳	۲۹۱۱۷	۲۹۱۹۸	۲۹۲۰۳	۵/۳
مجموع اوپک (بدون عراق)	۲۶۲۸۷	۲۶۳۵۳	۲۶۵۶۲	۲۶۷۲۰	۲۶۸۱۸	۲۶۸۰۷	۲۶۷۹۳	۲۶۸۵۵	۶۱/۷

منبع: بولتن اوپک ژوئیه ۲۰۱۰

عملکرد پالایشی و بازار فرآورده

در اوایل ماه ژوئن ۲۰۱۰ رشد تقاضای فرآورده‌های میان‌تقطیر و افزایش تقاضای بنزین طی فصل رانندگی در آمریکا منجر به بهبود بازار و قیمت فرآورده شد. اما این وضعیت با تکمیل عملیات تعمیرات پالایشگاهی و افزایش عرضه فرآورده متوقف شد و در نتیجه بازارهای فیزیکی و آتی‌ها تضعیف شدند. البته ممکن است این وضعیت در هفته‌های آتی بدلیل بهبود اقتصادی و احتمال وقوع طوفان‌های موسمی تغییر یابد و بازار فرآورده تقویت گردد.

بررسی آمار مربوط به سود پالایشی در جهان نشان می‌دهد که سود پالایشی برای نفت خام شاخص وست‌تگزاس اینترمدیت از ۷/۱۸ دلار در بشکه در ماه می به ۷/۱۰ دلار در بشکه در ماه ژوئن ۲۰۱۰ رسیده که نشان‌دهنده ۸ سنت کاهش در سود پالایشی است. در اروپا پالایشگاه‌ها در مقایسه با آمریکا عملکرد بهتری داشته‌اند لذا در بازار رتردام سود پالایشی از ۳/۵۸ دلار در هر بشکه در ماه می به ۳/۸۳ دلار در بشکه در ماه ژوئن افزایش یافت. در بازار آسیا سود پالایشی برای نفت خام شاخص دبی در ژوئن در مقایسه با می اندکی کاهش یافت و از ۴/۰۴ دلار در ماه می ۲۰۱۰ با ۷ سنت کاهش به ۳/۹۷ دلار در بشکه رسید.

همچنین براساس آمار موجود نرخ بهره‌برداری از ظرفیت پالایشی در آمریکا در ژوئن در مقایسه با می با ۱/۶ درصد افزایش به ۸۸/۷ درصد رسید. در اروپا نرخ بهره‌برداری از ظرفیت پالایشی

علی‌رغم اتمام تعمیرات پالایشگاهی افزایش نیافت چرا که صادرات فرآورده‌های میان‌تقطیر از امریکا و روسیه به این منطقه افزایش یافت. در آسیا بخش عمده‌ای از برنامه‌های تعمیرات پالایشگاه‌ها پایان یافت اما بجز چین نرخ بهره‌برداری از ظرفیت پالایشی در سایر نقاط این منطقه تغییری نکرد بطوریکه نرخ بهره‌برداری از ظرفیت پالایشی در ژاپن در ماه ژوئن ۲۰۱۰ در سطح ۷۸ درصد باقی ماند.

جدول ۴. عملکرد پالایشی در کشورهای منتخب OECD

نرخ بهره‌برداری (درصد)				ظرفیت پذیرش پالایشگاه (میلیون بشکه در روز)				کشور
تغییرات ژوئن ۲۰۱۰ نسبت به می ۲۰۱۰	ژوئن ۲۰۱۰	می ۲۰۱۰	آوریل ۲۰۱۰	تغییرات ژوئن ۲۰۱۰ نسبت به می ۲۰۱۰	ژوئن ۲۰۱۰	می ۲۰۱۰	آوریل ۲۰۱۰	
۰/۷۷	۸۸/۷	۸۷/۹	۸۶/۹	۰/۰۴	۱۵/۱۵	۱۵/۱	۱۴/۸۴	آمریکا
-۱/۰۱	۸۳/۲	۸۴/۲	۸۲/۲	-۰/۰۳	۱/۴۵	۱/۴۸	۱/۴۱	فرانسه
-۰/۵۲	۸۴/۳	۸۴/۸	۸۳/۸	-۰/۰۱	۱/۸۵	۱/۸۶	۱/۸۴	آلمان
-۰/۸۲	۷۸/۵	۷۹/۳	۷۷/۶	-۰/۰۲	۱/۵۷	۱/۵۹	۱/۵۶	ایتالیا
-۱/۰۱	۷۹/۴	۸۰/۴	۷۸/۴	-۰/۰۳	۱/۳۵	۱/۳۸	۱/۳۱	انگلستان
۰/۲۲	۸۰/۳	۸۰	۸۰/۱	-۰/۰۱	۱۰/۶	۱۰/۶۱	۱۰/۶۱	اتحادیه اروپا
-۰/۰۷	۷۷/۹	۷۸	۷۹/۸	-۰/۰۸	۴/۰۵	۴/۱۲	۴/۱۹	ژاپن

منبع: سالنامه آماری اوپک، نشریه آرگوس، IEA

R: تجدیدنظر شده از آخرین ویرایش

ذخیره‌سازی‌ها

مجموع ذخیره‌سازی‌های تجاری نفت امریکا (نفت خام و فرآورده) در ماه ژوئن با ۱۰/۲ میلیون بشکه افزایش نسبت به ماه می به ۱۱۰/۱ میلیون بشکه رسید که در مقایسه با مدت مشابه در سال گذشته در حدود ۱۴ میلیون بشکه کمتر بوده است.

در این ماه ذخیره‌سازی‌های نفت خام، بنزین و فرآورده‌های میان‌تقطیر افزایش یافت. ذخیره‌سازی‌های استراتژیک نفت خام نیز بدون تغییر در سطح ۷۲۶/۶ میلیون بشکه قرار گرفت، اما در مقایسه با ژوئن سال ۲۰۰۹ در حدود ۲/۵ میلیون بشکه بیشتر بود.

جدول ۵. ذخایر تجاری و استراتژیک نفت امریکا

(میلیون بشکه)

اختلاف ژوئن ۲۰۱۰ نسبت به ژوئن ۲۰۰۹	ژوئن ۲۰۰۹	تغییرات ژوئن ۲۰۱۰ نسبت به می ۲۰۱۰	ژوئن ۲۰۱۰	می ۲۰۱۰	آوریل ۲۰۱۰	
۱۴/۴	۳۴۸/۷	-۰/۱	۳۶۳/۱	۳۶۳/۲	۳۶۰/۷	نفت خام
۴/۱	۲۱۴	-۰/۹	۲۱۸/۱	۲۱۹	۲۱۹/۵	بنزین
-۰/۶	۱۶۰	۶/۴	۱۵۹/۴	۱۵۳	۱۴۴/۸	فرآورده میان تقطیر
۶/۳	۳۷	-۲/۶	۴۳/۳	۴۵/۹	۴۳/۵	نفت کوره با گوگرد بالا
۲/۷	۴۳/۹	۲/۲	۴۶/۶	۴۴/۴	۴۴/۲	سوخت جت
-۱۳/۸	۱،۱۱۴/۹۰	۱۰/۲	۱،۱۰۱/۱۰	۱،۰۹۰/۹۰	۱،۰۷۷/۸۰	مجموع ذخیره سازی ها
۲/۵	۷۲۴/۱	۰	۷۲۶/۶	۷۲۶/۶	۷۲۶/۶	ذخایر استراتژیک نفت خام

منبع: EIA

مجموع ذخیره سازی های نفتی اروپای غربی در ماه ژوئن ۲۰۱۰ در مقایسه با می ۲۰۱۰ در حدود ۵ میلیون بشکه کاهش یافت و به ۱۱۵۲/۱ میلیون بشکه رسید. در ماه ژوئن کلیه ذخیره سازی های نفتی بجز نفت کوره کاهش یافت. در مجموع سطح ذخیره سازی های نفتی اروپای غربی در ماه ژوئن ۲۰۱۰ در مقایسه با مدت مشابه در سال ۲۰۰۹ تقریباً ۷/۵ میلیون بشکه بیشتر بوده است.

جدول ۶. ذخیره سازی های نفتی اروپای غربی

(میلیون بشکه)

اختلاف ژوئن ۲۰۱۰ نسبت به ژوئن ۲۰۰۹	ژوئن ۲۰۰۹	تغییرات ژوئن ۲۰۱۰ نسبت به می ۲۰۱۰	ژوئن ۲۰۱۰	می ۲۰۱۰	آوریل ۲۰۱۰	
۳/۵	۴۸۴/۱	-۱/۸	۴۸۷/۶	۴۸۹/۵	۴۹۶/۴	نفت خام
-۳/۷	۱۱۵/۷	-۰/۶	۱۱۲	۱۱۲/۵	۱۱۴	بنزین
۶/۸	۲۷/۵	-۰/۹	۳۴/۳	۳۵/۲	۳۷/۴	نفتا
۴/۷	۴۰۴/۸	-۲	۴۰۹/۵	۴۱۱/۵	۴۰۸/۹	فرآورده میان تقطیر
-۳/۸	۱۱۲/۵	۰/۵	۱۰۸/۷	۱۰۸/۲	۱۰۸	نفت کوره
۴	۶۶۰/۵	-۳	۶۶۴/۵	۶۶۷/۴	۶۶۸/۲	مجموع ذخایر فرآورده
۷/۵	۱،۱۴۴/۶۰	-۴/۸	۱،۱۵۲/۱۰	۱،۱۵۶/۹۰	۱،۱۶۴/۶۰	مجموع ذخایر فرآورده و نفت خام

منبع: بولتن اوپک ژوئیه ۲۰۱۰

عرضه و تقاضا

بر اساس آخرین برآورد دبیرخانه اوپک تقاضا برای نفت خام اوپک در سال ۲۰۱۰ بطور متوسط به ۲۸/۷ میلیون بشکه در روز خواهد رسید. علت این کاهش این است که عرضه غیر اوپک در حدود ۱۰۰ هزار بشکه در روز در مقایسه با برآورد ماه قبل افزایش یافته است. همچنین تقاضا برای نفت خام اوپک در مقایسه با سال گذشته در حدود ۳۰۰ هزار بشکه در روز کمتر است. بر همین اساس تقاضای فصلی برای نفت خام اوپک به برای سه ماهه‌های اول، دوم، سوم و چهارم سال ۲۰۱۰ به ترتیب معادل ۲۸، ۲۷/۶، ۲۹/۴ و ۲۹/۷ میلیون بشکه در روز برآورد شده است. (جدول شماره ۷).

جدول ۷. عرضه و تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۱۰

(میلیون بشکه در روز)

۲۰۱۰	فصل چهارم ۲۰۱۰	فصل سوم ۲۰۱۰	فصل دوم ۲۰۱۰	فصل اول ۲۰۱۰	۲۰۰۹	
۸۵/۳۶	۸۶/۵۲	۸۵/۷۳	۸۴/۴	۸۴/۷۶	۸۴/۴۱	کل تقاضای جهان
۵۱/۸۶	۵۱/۸	۵۱/۴۶	۵۲/۰۳	۵۲/۱۷	۵۱/۱۲	عرضه غیر اوپک
۴/۸۴	۵/۰۸	۴/۸۷	۴/۷۹	۴/۶	۴/۳۵	NGL اوپک و نفت خام غیر مرسوم
۵۶/۷	۵۶/۸۸	۵۶/۳۳	۵۶/۸۱	۵۶/۷۷	۵۵/۴۷	کل عرضه منهای اوپک
۲۸/۶۶	۲۹/۶۴	۲۹/۴	۲۷/۵۹	۲۸	۲۸/۹۴	تقاضا برای نفت خام اوپک

منبع: بولتن اوپک ژوئیه ۲۰۱۰

همچنین بر اساس آخرین گزارش آژانس بین‌المللی انرژی (IEA) در ماه ژوئیه، تقاضای جهانی نفت برای سال ۲۰۱۰ به ۸۶/۵ میلیون بشکه در روز خواهد رسید که در مقایسه با سال ۲۰۰۹ در حدود ۱/۸ میلیون بشکه در روز بیشتر خواهد بود.

منابع و مأخذ:

- Monthly Oil Market Report July , 2010.
- Oil Market Report, IEA , July, 2010.
- MEES, 7 June, 2010.